

Beyond a Certain Point There Is No Return

08.02.2023—09.04.2023

Een samenwerking tussen A Tale of A Tub en Tlön Projects

NATALIE BALL, ELMGREEN & DRAGSET, SOPHIE CALLE, JULIAN CHARRIÈRE, DORA GARCÍA, NIKLAS GOLDBACH, NADIA GUERROUI, DAVID HORVITZ, EVA KOŤÁTKOVÁ, PERE LLOBERA, JILL MAGID, MOUNTAINCUTTERS, GARETH MOORE, OTOBONG NKANGA, AMALIA PICA, WILFREDO PRIETO, ROSE SALANE, VITTORIO SANTORO, MARTINE STIG

Gastcurator: Katia Krupennikova

De tentoonstelling *Beyond a Certain Point There Is No Return* markeert de derde editie van een jaarlijkse samenwerking tussen A Tale of A Tub en Tlön Projects en presenteert een verscheidenheid aan kunstwerken geselecteerd uit de *denkbeeldige collectie* van Tlön Projects. Deze denkbeeldige collectie wordt gevormd door het samenbrengen van geselecteerde kunstwerken uit verschillende internationale private collecties, waarbij Tlön Projects toegang wil genereren tot kunstwerken die anders grotendeels aan de openbaarheid zouden zijn onttrokken.

Met als titel een aforisme van Franz Kafka: “Voorbij een bepaald punt kun je niet meer terug. Probeer dit punt te bereiken.” — brengt de tentoonstelling kunstwerken van kunstenaars uit verschillende regio's en generaties met elkaar in gesprek.

Hoewel de tentoonstelling Kafka's citaat als titel heeft, wordt het erfgoed van de schrijver slechts zijdelings aangesneden. In plaats daarvan draait de tentoonstelling om de noodzaak het “point of no return” dat de wereld de laatste jaren heeft overweldigd, van pandemieën en oorlogen tot klimaatverandering, aan te grijpen en zichtbaar te maken. Maar deze uitdrukking heeft veel meer suggestieve betekenissen en associaties. In de luchtvaartnavigatie betekent het dat een vliegtuig onvoldoende brandstof heeft om terug te keren naar het vertrekpunt. Het “point of no return” staat voor een kritiek moment, voor een onherroepelijke verschuiving, voor de onmogelijkheid van terugkeer. Tegelijkertijd is dit punt moeilijk te vatten en lijkt het precieze definiëring te ontwijken. Wanneer ontstaat dit punt precies, en hoe kan het herkend worden? Of worden we ons pas achteraf, in de nasleep ervan, bewust van dit keerpunt?

Beyond a Certain Point There Is No Return draait om een crisis van bewustzijn, en een crisis van actie. De kunstwerken in de tentoonstelling zijn samengebracht om ruimtes en momenten te verkennen die zinspelen op een ongrijpbaar en moeilijk te vatten concept, dat zich eerder door zijn afwezigheid dan door zijn aanwezigheid manifesteert. De werken signaleren situaties waarin politieke, sociale of persoonlijke rampen een onomkeerbaar punt hebben bereikt, of waarin veranderingen, al dan niet erkend, niet langer kunnen worden ontweken. De bezoeker wordt uitgenodigd om te bewegen en om zich bezig te houden met herinneringen, lichaamstaal en uitdrukkingen die betrekking hebben op ruimte, architectuur, het lichaam en het onbewuste aan de hand van subtiele aanwijzingen, overblijfselen en kwantumverstrengelingen.

* * *

De performance *Two Planets Have Been Colliding for Thousands of Years* van **Dora García** ontvouwt zich binnen twee planeet-achtige cirkels op de begane grond van A Tale of A Tub. Op dit podium wordt in de loop van de tentoonstelling aan twee performers gevraagd zolang mogelijk oogcontact met elkaar te houden. De spanningsboog van voortdurend oogcontact brengt hen in een relatie van onderlinge afhankelijkheid en intimiteit. Deze oefening in radicale aanwezigheid is alleen mogelijk wanneer de blik van de ander (of die van het publiek) volledig wordt genegeerd. Deze eenvoudige maar bijzonder beladen situatie kan leiden tot een hergroepering, en tot een fysiek punt van waar geen terugkeer meer mogelijk is. Op een gegeven moment is oogcontact onmogelijk aangezien de cirkels niet concentrisch zijn. Het oogcontact verbreekt, en de performers moeten opnieuw beginnen.

De socioloog en filosoof Zygmunt Bauman bedacht de term “vloeibare moderniteit”, om de toestand van voortdurende herschepping en vloeibaarheid aan te duiden die het moderne leven kenmerkt, alsmede de vluchtigheid van sociale vormen die ooit solide waren. *Friction* van **Nadia Guerroui** is het toonbeeld van deze vloeibare relatie tussen tijd, ruimte, materiaal en de blik. Deze locatie-specifieke interventie op de begane grond van de tentoonstellingsruimte vervaagd de grenzen tussen voor- en achtergrond, en tussen het kunstwerk en de omgeving ervan.

De uitgesproken kunstpraktijk van **Eva Kořátková's** is geïnspireerd door het surrealisme, illustreert dromen en richt zich op angsten die met name ervaren worden door kinderen, oudere mensen en dieren — de kwetsbaren van de samenleving. Hiermee belicht zij het onvermogen van het individu tegenover moderne instituten en structuren. Ze behandelt vaak psychologische thema's, theatrale situaties en belichaamde fantasieën. Vier werken uit de serie *Controlled Memory Loss* zijn in deze tentoonstelling te zien, waarmee de kunstenaar het idee van “thuis zijn” verkent. De situaties die in deze werken symbolisch worden voorgesteld — als een spel met de omgeving — tonen de mogelijkheden om een plek te structureren of te bewonen, maar ook om zich te verzetten tegen de context waarin men zich bevindt. Kořátková's claustrofobische foto *30 Minutes Under the Bed* (2005-2009) suggereert een eigenaardige strategie om controle te behouden door een gesloten ruimte te gebruiken als anker op het moment van een mentale inzinking.

De *Catachresis* sculpturen van **Amalia Pica** bestaan uit voorwerpen die metaforisch verwijzen naar lichaamsdelen, zoals de tong van een schoen, de tand van een zaag of de poten van een tafel. Het werk wat in de tentoonstelling te zien is draagt de titel *Catachresis #14 (eye of the needle, neck of the bottle, eye of the potato)*. Catachresis (In het Grieks κατάχρησις, of “misbruik”) is een literaire term die verwijst naar semantisch verkeerd gebruik of een fout. Pica's objectcollages, gekenmerkt door vreemde materialiteit en taalkundige nuances, zijn rijk aan mogelijkheden voor interpretatie. Een gespannen touw, een lege Coca Cola fles en een aardappel kunnen verwijzen naar een misstap of kortsluiting tussen vervreemding en intimiteit, onwetendheid en zorg, overvloed en armoede, ontginning en klimaatverandering, kolonialisme en cultuur, nemen en geven, schuld en excuses.

De roman *Het Proces* van Franz Kafka (1914–1915) is een kronkelige verkenning van de thema's recht en schuld. *Het Proces* kan gelezen worden als het zelfonderzoek van de hoofdpersoon, Josef K, die op een ochtend tot zijn verbazing wordt gearresteerd, en uiteindelijk zonder uitleg wordt geëxecuteerd. Het werk *Expire (Josef K's Relation Diagram to 17 of the Characters in F. Kafka's The Trial)* van **Vittorio Santoro** is een muurinstallatie bestaande uit draad, twee gloeilampen en een in potlood getekend diagram dat de nummers 1 tot 17 chronologisch volgt. Het resulterende ontwerp lijkt op een code die gekraakt of ontcijferd moet worden. Zoals de ondertitel van het werk aangeeft vertegenwoordigen deze nummers zeventien van Josef K.'s persoonlijke ontmoetingen tijdens zijn juridische zoektocht. Het werk stelt een scherpe en raadselachtige weergave van deze relaties voor, zoals Kafka's proza.

Casper Westrik van **Pere Llobera** is een kleine gebroken porseleinen vaas die op een sigarenkistje is gemonteerd. Het werk is genoemd naar een persoon met wie de kunstenaar losse contacten onderhield. Op een dag ontving Llobera een doos met daarin een gebroken vaas en een briefje van Westrik waarin hij voorstelde er een kunstwerk van te maken. Geconfronteerd met deze uitdaging probeerde Llobera de vaas met lijm te repareren. Later ontdekte de kunstenaar dat Westrik in een psychiatrische inrichting zat, waardoor het gerestaureerde object een nieuwe betekenis kreeg: een portret van een gebroken geest.

Incomplete Object (Anatomy of an Absent Body) van **mountaincutters** is een ander type fragiele en kwetsbare creatie. Een oud kinderstoeltje is zorgvuldig uitgebalanceerd op drie kleine glazen wielletjes, waarbij het vierde lichtjes verschoven is. Hoewel het stoeltje in zijn huidige configuratie geen persoon kan dragen, roept het werk de spookachtige aanwezigheid op van iemand die er niet meer is.

Toen **Wilfredo Prieto** zijn geboorteland Cuba voor het eerste verliet voor een residentie op het Caribische eiland Curaçao, zette hij een plant in een kruiwagen met aarde en nam deze mee op

een wandeling van vijf kilometer. *Paseo* [Wandeling] is de documentatie van deze simpele en ontroerende handeling.

Reminder (Vancouver) van **Gareth Moore** is een fragiele en suggestieve sculptuur van een veter waar verschillende kleine objecten en materialen aan zijn gehangen zoals koperdraad, hout, metaal, kunstmatig blad, kurk, steen, bot, doek, touw, veer. Het lijkt op een talisman of ritueel object. De kunstenaar werkt vaak met onorthodoxe of afgedankte materialen, waarmee hij de grens tussen dagelijkse activiteit en kunst vervaagt. Of, zoals hij het zegt: “Ik hou van een zeer gefragmenteerde kunstpraktijk, van kunst die op een meer verstrooide of onzichtbare manier bestaat.” *Reminder (Vancouver)* roept Moore’s grootschalige buiteninstallatie voor dOCUMENTA (13) *A place, near the buried canal (2010–12)* in herinnering. Moore woonde twee jaar in het Karlsaue Park in Kassel, waar hij naast een waterbron, een buitenhuis, een kiosk en een tempel, ook een pension opbouwde waarin logies konden worden geboekt. Opererend binnen zijn eigen logica, met eigen werktijden en rituelen, bood *A place, near the buried canal*, plekken voor rust en retraite, waardoor de ervaring van tijd en ruimte verschoof.

All the Time That Came Before This Moment is een geluidsinstallatie van **David Horvitz** die de titel met tussenpozen van 30 minuten herhaalt. Het werk herinnert aan de conventies die de beleving van tijd bepalen. Welke standaarden gebruikt men om het verstrijken van de tijd te meten, en hoe worden deze standaarden bepaald door onze achtergrond, educatie en opvoeding? Welke gewoonten en overtuigingen versterken een eenduidig idee van tijd? Welke methoden kunnen gebruikt worden om je los te maken van je subjectieve ervaring van tijd, en hoe kan de veelheid van hedendaagse sociale en wetenschappelijke conventies, die ons gevoel van synchroniciteit reguleren, genegeerd worden? Wat is er veranderd toen dit moment de continuïteit van de tijd doorbrak?

Social Consequences I: Segregation, Encroaching Barricade, Entangled, Endangered Species, Rationed Measures, Intertwined is het eerste deel van de *Social Consequences* serie van **Otobong Nkanga**. De verzameling tekeningen illustreert oorzaak-en-gevolg scenarios en wisselwerkingen tussen kapitalisme, kolonialisme, ontginning, klimaatverandering, patriarchaat, religieuze dogma’s en huiselijk geweld. De kleuren, vormen en verbindingen die Nkanga laat zien, roepen als in een Rorschachtest, uiteenlopende individuele en collectieve betekenissen en reacties op.

Natalie Ball is lid van de Klamath Tribes, een Inheemse Amerikaanse Indianenstam, en verwijst in haar serie sculpturen genaamd *When I Go Missing* naar ontvoeringen en moorden op inlandse vrouwen. Het moment van afwezigheid dat in de werken wordt belichaamd wijst op gedwongen verdwijningen en het geleidelijk uitsterven van de gemeenschap: een overgang van schoonheid naar gruwel, vruchtbaarheid naar leegte, van leven naar dood, bestaan naar duisternis. *When I Go Missing, Sundial* is een figuur op mensmaat gemaakt van leer, stekelvarkensbont, hertenbont, hout, metaal en stof.

“Op maandag 16 februari 1981 werd ik voor drie weken aangenomen als kamermeisje in een Venetiaans hotel. Ik kreeg twaalf slaapkamers op de vierde verdieping toegewezen. Tijdens mijn schoonmaakwerkzaamheden bestudeerde ik de persoonlijke eigendommen van de hotelgasten en observeerde via details levens die voor mij onbekend bleven. Op vrijdag 6 maart kwam er een einde aan mijn baan.” *The Hotel, Room 47* is onderdeel van **Sophie Calle’s** project *The Hotel*, bestaande uit fotografische en schriftelijke verslagen van haar interventies in de levens van nietsvermoedende gasten in een Venetiaans hotel. De afwezige gasten die in *Room 47* worden beschreven zijn een gezin van vier – twee ouders en twee kinderen – zoals blijkt uit vier paar slippers. Uit hun paspoorten blijkt dat de ouders een getrouwd stel uit Genève zijn. Ook kopieert Calle vier ansichtkaarten die één van hen heeft geschreven; woorden op één van deze kaarten wijzen op problemen binnen het gezin. Calle’s heimelijke onderzoeken doen denken aan detectivewerk, spionage, bewaking en voyeurisme, *kijken* in zijn meest fascinerende en problematische vormen.

Person 16-20, Person 31-35, and Person 51-55 van **Rose Salane** bestaat uit een veelzijdig onderzoek naar de geschiedenis van verloren voorwerpen. Salane verzamelde ringen die in 2016 verloren en gevonden werden in de New York City Subway en opgeslagen in de Metropolitan Transportation Authority. Ze kocht de ringen op een veiling, en in samenwerking

met een biologisch laboratorium onderzocht ze hun eigenschappen om mogelijke sporen van mitochondriaal DNA te achterhalen. Verder schakelde ze een intuïtieve lezer in om te zoeken naar psychische informatie rond deze objecten, en vroeg zij een pandjeshuis om de waarde ervan te schatten. Op die manier zette de kunstenaar een zekere kwantumarcheologie op, waarbij ze niet alleen objecten en hun waarde archiveerde, maar ook emoties, sensaties, verbindingen en gedachtevelden.

Een grote gesmolten steen staat in een glazen vitrine. Het is een kunstmatig gemaakte geologische representatie van het “verleden”; van onze digitale heden, niet alleen gedolven uit de aarde, maar ook weggenomen uit technologische apparaten. *Metamorphism XXI* van **Julian Charrière** werd gemaakt door een enorme hoeveelheid iPhones, harde schijven en ander digitaal afval in een put met vloeibare lava te smelten. Eenmaal gestold bleven van de oorspronkelijke technologie alleen de kostbare aardmetalen over: een materiële manifestatie van onze digitaal-immateriële beschaving.

Broken Clock uit de *Powerless Structures* serie van het kunstenaarsduo **Elmgreen & Dragset**, is een gebroken uurwerk waarvan één helft op de grond ligt. Het werk lijkt het fragmenteren van de tijd zelf op te roepen, of de absurditeit van het vertrouwen op een klok om de tijd te meten. Hun eenvoudige artistieke gebaar neemt de bedoelde functie van de mechanische klok weg.

Front de Seine, is een stedenbouwkundig project in de wijk Beaugrenelle in het 15de arrondissement van Parijs, ten zuiden van de Eiffel Toren, dat er niet in geslaagd is zijn plaats in de toekomst te vinden. Het district is in de jaren 70 gebouwd als onderdeel van plannen van Georges Pompidou om de stad te moderniseren, en bevat ongeveer 20 torens van ongeveer 100 meter hoog, gebouwd rond een verhoogde promenade die geplaveid is met frescos, die alleen vanaf de hoge toren waargenomen kunnen worden. In deze dystopische architectonische setting heeft **Niklas Goldbach** *HABITAT C3B* gerealiseerd, een film waarvan de personages gevangen zitten in een openbare ruimte en zich gedragen als wilde dieren in een kooi. De eenzame en koude bewoners van de ruimte zijn allemaal mannen, vermoedelijk kantoorklerken. Identiek gekleed lijken ze deze ruimte te beheersen, en tegelijkertijd lijken ze machteloos.

Wat betekent het om te observeren, en om geobserveerd te worden? Hoe kan iemand een onzichtbaar leven leiden, en toch meer aanwezig en in controle zijn dan anderen? Gedurende drie jaar heeft kunstenaar **Jill Magid** interviews met werknemers van de Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst (AIVD) gehouden. Deze gesprekken vonden plaats in café's en onopvallende openbare plekken en werden nauwgezet vastgelegd in de notitieboeken van Magid. De werken die hier te zien zijn komen uit de *Kosinski Quotes* serie. *My Sensitivity* en *Vaulting* bevatten passages uit de roman *Cockpit* (1975) van de in Polen geboren schrijver Jerzy Kosinski. De hoofdpersoon van deze roman, een voormalig lid van een mysterieuze overheidsorganisatie, leeft een leven zonder vaste identiteit, hetgeen in zekere zin de methodologie van de kunstenaar beschrijft.

Voor haar op onderzoek gebaseerde foto installatie *Cauchy Horizons* bestudeerde **Martine Stig** het visuele vocabulaire van meer dan vijftig westerse sciencefictionfilms: ze noteerde en categoriseerde alle momenten waarop een visie op de toekomst werd geïnceneerd. Geïnspireerd door deze observaties probeerde ze de toekomst te fotograferen. Als “case studies” koos ze Tunis, Shenzhen, Athene en Genève uit, steden met een onzekere toekomst, waar turbulenties in de politiek of de economie, of de invloed van CERN (de Europese Organisatie voor Kernonderzoek en het grootste natuurkundig laboratorium ter wereld) voelbaar waren. Wandelend door de straten van deze steden gebruikte Stig het medium van de analoge fotografie om de beeldtaal van de sciencefictionfilm toe te passen, zoals cirkels, dubbele belichting en schaalvergroting. Tot slot combineerde ze weergaven van architectuur met beelden van alledaagse vormen, en werden de fotorapportages van de vier steden tot één verhaal samengevoegd. De “Cauchy horizon” is een term uit de natuurkunde die het punt beschrijft waarop het determinisme uiteenvalt en de toekomst niet langer door het verleden wordt bepaald. Natuurkundigen hebben betoogd dat geen enkele waarnemer de “Cauchy horizon” kan passeren, omdat hij dan vernietigd zou worden.

Beyond a Certain Point There Is No Return is tot stand gekomen met ondersteuning van de Gemeente Rotterdam en het Mondriaan Fonds.

Tekst: Katia Kruppenikova
Grafisch ontwerp: Sabo Day en Pernille Winter
Productie: Erika Roux
Productie en concept: Chris Bestebreurtje en Petra Kuipers
Educatie door: Lianne Janssen
Technische ondersteuning: Jānis Dzirnīeks en
Victor Santamarina
Vertaling: Niels Bekkema
Stagiaire: Christen Faver
Algemene ondersteuning: Julia Geerlings
Hosts: Marina Eroshenko, Leonie Fernhout, Vivien Hollo, Edith
Lee, Akvilė Šlėgerytė, Alēna Vinokurova, Alina Sing-Cih Wang,
Tutu Xinyi Guo, Lisa Zakharova, Noëlle van Dungen, Antonina
Iakovleva, Amishi Singhal.

Performers: Lyndha Rahal, Thomislav Feller
Performance coaching: Maria Elena Fantoni
Met dank aan: Boris Attrux-Tallau, Lorraine de Thibault,
Aaron Schuster

De werken in *Beyond a Certain Point There Is No Return* zijn afkomstig uit de volgende collecties: Kervahut — Laurent Fiévet Collectie, Frankrijk; Frédéric de Goldschmidt Collectie, België; Edgard F. Grima Collectie, Frankrijk; G + W Collectie, Nederland; Kerenidis Pepe Collectie, Frankrijk; plancius art collectie, Nederland; Servais Family Collectie, België; samen met andere collecties die anoniem wensen te blijven.

